

ЛУКАНОВСЬКА І. Р.

*к.е.н., ст. викладач кафедри обліку в державному
секторі економіки та сфері послуг
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна*

ПОДАТКОВІ ЗМІНИ 2016: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Удосконалення податкової системи України в умовах фінансової кризи та зовнішньої агресії звичайно є необхідним. Проте, незважаючи на значні кроки в цьому напрямку, підвищення рівня розвитку суспільних відносин у сфері оподаткування, а також оптимізація податкового регулювання відбуваються досить повільно.

Податкове реформування являє собою складний процес, що пов'язаний із збільшенням надходжень до усіх рівнів бюджетів, зменшенням масштабів тіньової економіки, зростанням конкурентоспроможності підприємств та створення стимулів для їх розвитку.

Нагадаємо, що особливістю податкової реформи 2015 року було прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року №71-VIII. Як відомо, згідно із цим законом, зменшилась кількість податків з 22 до 9 та відбувся їх поділ на:

- загальнодержавні податки (податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито);
- місцеві податки і збори (податок на нерухоме майно; транспортний податок; єдиний податок; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір).

1 січня 2016 року набув чинності Закон України від 24 грудня 2015р. № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [1], яким внесено основні зміни до Податкового кодексу. В загальному структура податків не змінилася, проте ставки та нарахування зазнали значних змін (табл.1).

Таблиця 1

Зміни, передбачені податковим законодавством

Назва податку	2015 рік	2016 рік
ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ	Базова ставка 18%	Базова ставка 18%
		Скасовано щомісячні авансові внески з податку на прибуток підприємств. Для підприємств, у яких річний дохід перевищує 20 млн грн, встановлено квартальний звітний період з податку на прибуток.
ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	Ставки: 20% 0% (експорт) 7% (фармацевтична продукція)	Ставки: 20% 0% (експорт) 7% (фармацевтична продукція)
	Спеціальний режим для сільськогосподарських компаній. Відповідно до спецрежиму, нарахована сума ПДВ не підлягає сплаті до бюджету та залишається на спецрахунках, тобто в розпорядженні підприємства	Змінено перерозподіл сум ПДВ для аграріїв: <ul style="list-style-type: none"> за операціями із зерновими і технічними культурами – 85% до держбюджету, 15% на спецрахунки; за операціями з продукцією тваринництва – 20% до держбюджету, 80% на спецрахунки; за іншими операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами – 50х50%.
		Відновлено право на відшкодування ПДВ для всіх експортерів зернових і технічних культур
		Передбачено формування двох реєстрів на відшкодування ПДВ: для платників, що відповідають критеріям, визначеним для автоматичного відшкодування сум податку; для решти платників

	2015 рік	2016 рік
ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ	Ставки: 0% - для 0,5 розміру мінімальних місячних заробітних плат (609грн); надається для заробітних плат не вище 1710 грн; 15% - до 10-ти розмірів мінімальної заробітної плати (12180 грн); 20% - на суму перевищення 10-ти розмірів мінімальних місячних заробітних плат	Ставки: 0% - для 0,5 розміру мінімальних місячних заробітних плат (689 грн); надається для заробітних плат не вище 1930 грн; 18% - до розміру заробітної плати без обмеження
	Розмір податкової соціальної пільги становить 50% мінімальної зарплати (609 грн)	Розмір податкової соціальної пільги становить 50% мінімальної зарплати (у 2016 році – 689 грн).
	Доходи, відмінні від заробітної плати та інвестиційного доходу - 20%	Доходи, відмінні від заробітної плати, дивіденди від неплатників податку на прибуток - 18%
	Оподаткування пенсій — 15% від перевищення рівня 3-х мінімальних місячних заробітних плат (1218 грн x 3 = 3654 грн)	Оподаткування пенсій — 15% від перевищення рівня 3-х мінімальних місячних заробітних плат (1378 грн x 3 = 4134 грн)
	Інший дохід: 5% — дивіденди; 20% — інший інвестиційний дохід	Інший дохід: 5% — дивіденди від платників податку на прибуток; 18% — інші пасивні доходи, у т.ч. проценти за депозитами
ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК (ЄСВ)	Ставки: велика кількість диференційованих ставок залежно від класу професійного ризику виробництва (в середньому 40%); 3,6% - з найманих працівників	Ставки: 22 % скасовано утримання єдиного соціального внеску (ЄСВ) з найманих працівників

Джерело: складено автором на основі даних [1; 2]

Як видно з табл.1, внесено низку змін щодо ставок, бази оподаткування та нарахування практично кожного із видів загальнодержавних чи місцевих податків. Зокрема, це встановлення практично єдиної ставки ПДФО – 18%, скасування ЄСВ у розмірі 3,6%, відновлення права на відшкодування ПДВ для всіх експортерів зернових і технічних культур та багато інших змін. Запроваджено нові ставки

акцизного податку на переважну більшість підакцизних товарів. Акциз на спирт, алкогольні напої (крім натурального вина) підвищено на 50%, на пиво та ігристе вино – 100%. Акциз для тютюнових виробів зріс на 40%, на паливо – 13%. Передбачено запровадження системи електронного адміністрування акцизного податку при реалізації пального (складання в електронній формі акцизних накладних та їх реєстрація в Єдиному реєстрі акцизних накладних). З 1 березня 2016 р. діятиме перехідний період для такого нововведення, з 1 квітня цього року система функціонуватиме у штатному режимі.[4]

Оцінка змін в оподаткуванні минулого року мала місце в багатьох публікаціях та засобах масової інформації. Як бачимо, податкова система України є неефективною та посідає одне з перших місць за кількістю корумпованих схем щодо ухилення від сплати податків. Зниження багатьох ставок податків, що спостерігається у 2016 році, навряд чи дозволить істотно зменшити рівень тіньової економіки та ухилення від сплати податків.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015р. № 909-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>

2. Ключові зміни до ПКУ із 2016 року: версія податкового комітету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://interbuh.com.ua/ua/documents/onenews/87238>

3. Поправки в Налоговый кодекс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.ua/business/1408257-po-bolevym-tochkam-kak-prinimalis-popravki-v-nalogovyj-kodeks>

4. Фахівці роз'яснили податкові новації 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zik.ua/news/2016/01/13/fahivtsi_rozjasnyly_podatkovi_novatsii_2016_roku_662223